

Завдання для проведення семінарських (практичних, лабораторних) занять

Змістовий модуль 1. Основи організації банківської діяльності та операції банків з формування ресурсів

Практичне заняття № 1.

Тема 1: Види банків порядок їх створення в Україні та організація діяльності банку – 2 год.

Мета: ознайомитися з видами банків, що функціонують в Україні, з'ясувати, які існують види банківських об'єднань і з якою метою вони створюються, ознайомитись із процедурою реєстрації банку в нашій державі.

Питання для обговорення:

1. Суть і види банків.
2. Порядок реєстрації банку в Україні. Створення та державна реєстрація банків.
3. Розв'язування задач і тестів.

Запитання для самоконтролю

1. Охарактеризуйте зміст діяльності банків як інституційної основи ринкової економіки.
2. Чому на сьогодні немає єдності поглядів на поняття банку?
3. Чи правильно вважати лише прийом вкладів і видачу кредитів головними ознаками банківської діяльності?
4. Які головні передумови розвитку товарного господарства характерні для появи банків у сучасному розумінні?
5. Охарактеризуйте діяльність банків як інститутів ринкової інфраструктури економіки й інститутів фінансового ринку.
6. Які основні операції дозволяють назвати фінансову установу банком у повному розумінні цього слова?
7. Дайте визначення суті банку як інституту ринкової економіки.
8. Які функції визначають сутність банку?
9. Чому переміщення грошових коштів від кредиторів до позичальників не може здійснюватись без посередництва банків?
10. Який економічний ефект має банківська функція посередництва в кредиті?
11. У чому полягає макро- і мікроекономічне значення функції банків посередництва у платежах?
12. Чому діяльність банків має розглядатися лише у складі системи?

13. Які головні підходи до розуміння банківської системи мають місце в економічній літературі?
14. Сформулюйте основні організаційно-економічні умови, які визначають потребу в банківській системі.
15. Дайте визначення сутності банківської системи.
16. Які фактори мають безпосередній вплив на стан розвитку банківської системи країни?
17. У чому полягає динамізм як іманентна ознака банківської системи?
18. За якими ознаками і критеріями можуть класифікуватися різні види банків?
19. З якою формою власності й організаційно-правовою формою діяльності можуть створюватися банки в Україні?
20. Які особливості акціонерного та пайового банку?
21. Чи можуть в Україні створюватися державні банки, банки у формі закритих акціонерних товариств, товариств з обмеженою відповідальністю, кооперативні банки? Якщо так, то за яких умов? Якщо ні, то чому?
22. Якими можуть бути банки за розміром активів, статутного капіталу, зобов'язань?
23. Який банк вважається банком з іноземним капіталом?
24. Які є види банків залежно від розвитку регіональної мережі?
25. У чому полягає різниця між універсальними і спеціалізованими банками?
26. Які основні види спеціалізованих банків можуть діяти згідно законодавства України?
27. Чому сьогодні вітчизняні банки прагнуть до універсалізації діяльності?
28. У якому випадку реорганізація банків вважається злиттям, приєднанням, поділом, виділенням, перетворенням?
29. Які типи банківських об'єднань можуть створювати банки в Україні?
30. Яке банківське об'єднання вважають корпорацією, холдингом? З якою метою і за яких вимог вони створюються?
31. За яких умов і з якою метою створюються фінансово-холдингові групи?
32. Сформулюйте головні принципи діяльності банків в ринковій системі господарювання.
33. Що таке реєстрація банків і які її особливості в Україні?
34. Хто може бути учасником банку в Україні?
35. Які юридичні та фізичні особи не можуть бути учасниками банку? Поміркуйте над причинами заборони.
36. Які документи необхідно подати для державної реєстрації банку?
37. Які вимоги до порядку формування статутного капіталу та його мінімального розміру?

38. Який взаємозв'язок і відмінність між підписним капіталом та статутним капіталом банку?

39. За яких умов новостворений банк буде зареєстрований?

40. На якій підставі Національний банк може відмовити в державній реєстрації банку?

41. Як здійснюється створення представництва та відділення банку?

42. Які територіально відокремлені від банку структурні підрозділи він може відкривати і за яких умов вони можуть бути зареєстрованими?

43. У чому полягає процедура реєстрації філій банку?

44. Які особливості реєстрації банку за участю іноземного капіталу?

45. Які особливості реєстрації банківських об'єднань?

46. Які особливості реєстрації дочірніх банків, філій та представництв вітчизняних банків в інших країнах?

47. Чи можуть банки-нерезиденти відкривати філії та дочірні банки в Україні?

Практичне заняття № 2.

Тема 1. Види банків порядок їх створення в Україні та організація діяльності банку – 2 год.

Мета: ознайомитись з процедурою ліцензування банківської діяльності в Україні, з'ясувати основні функції та повноваження окремих органів управління банком з різною формою власності та організаційно-правовою формою діяльності, зрозуміти специфіку вищого органу управління банків, зрозуміти економічний зміст окремих банківських операцій, засвоїти порядок відображення банківських операцій у його балансу, визначити види активних та пасивних операцій банку, з'ясувати особливості комісійно-посередницьких операцій банку, ознайомитися зі структурою функціональних підрозділів та служб банку.

Питання для обговорення:

1. Ліцензування банківської діяльності.
2. Управління банком. Органи управління та контролю банку. Управління ризиками.
3. Сутність і класифікація банківських операцій.
4. Організаційна структура банку.
5. Розв'язування задач і тестів.

Запитання для самоконтролю

1. У якій формі можуть створюватися банки в Україні?
2. Що включає в себе структура органів управління банку?
3. Який орган вважається вищим органом управління банку?
4. Чим відрізняються вищий орган управління банку з державною і недержавною формами власності?

5. Вирішення яких питань належить до компетенції вищого органу управління банку?
6. Який порядок формування виконавчого, спостережного та контрольного органу банку?
7. Які функції виконавчого органу банку?
8. Які функції виконує спостережна рада банку?
9. Опишіть функції і повноваження ревізійної комісії банку.
10. Які функції виконує служба внутрішнього аудиту банку?
11. Які постійно діючі комітети створюють банки для забезпечення додаткових заходів з метою управління ризиками?
12. У чому полягає відмінність структури органів управління державного банку?
13. Чим визначається структура функціональних підрозділів і служб банку?
14. Які головні управління, відділи забезпечують реалізацію основних завдань діяльності банку на фінансовому ринку?
15. Які чинники впливають на функціональну структуру банку?
16. Від чого залежить розвиток банківської системи та ефективність виконання нею своїх основних функцій?
17. Які основні етапи характеризують процес становлення і розвитку банківської системи України?
18. У чому полягає сутність банківських операцій?
19. На які групи поділяються банківські операції за економічним змістом та призначенням?
20. Що являють собою пасивні операції комерційного банку?
21. Які існують види ресурсів комерційного банку?
22. У чому полягають цілі банку при здійсненні активних операцій?
23. Які операції банку належать до комісійно-посередницьких і чим вони відрізняються від його активних і пасивних операцій?
24. У чому полягає сенс поділу операцій банку на базові і додаткові?
25. Що являє собою банківська ліцензія і у чому полягає зміст процедури ліцензування?
26. Яких умов має дотримуватись банк для отримання банківської ліцензії?
27. За яких обставин Національний банк України може відкликати банківську ліцензію?
28. Які документи має надати банк для отримання банківської ліцензії?
29. Кому подається пакет документів для отримання банківської ліцензії чи письмового дозволу?
30. Хто приймає остаточне рішення про видачу банківської ліцензії чи письмового дозволу?
31. Які функції Департаменту реєстрації та ліцензування при вирішенні питання щодо надання банківської ліцензії чи письмового дозволу?

32. Які операції можуть здійснювати банки за наявності банківської ліцензії?

33. Назвіть причини відмови в наданні ліцензії?

34. Визначте можливі напрями діяльності банку за наявності генеральної ліцензії на здійснення валютних операцій.

35. Яким умовам має відповідати банк, котрий бажає розширити перелік здійснюваних операцій?

Практичне заняття № 3.

Тема 2. Операції банків з формування власного капіталу, із залучення і позичення коштів – 2 год.

Мета: засвоїти поняття «банківські ресурси», визначити їхні види та класифікацію, зрозуміти економічну сутність власного капіталу банку, класифікувати та розкрити зміст його основних видів, охарактеризувати призначення та функції власного капіталу банку, пізнати особливості його формування, зрозуміти порядок формування та збільшення розміру статутного капіталу, пізнати способи, що використовуються для реорганізації банків, засвоїти особливості формування резервного фонду банку, як спеціальні фонди і резерви та нерозподілений прибуток, зрозуміти сутність та призначення регулятивного капіталу.

Питання для обговорення:

1. Банківські ресурси, їхні види та класифікація
2. Суть та види власного капіталу
3. Статутний капітал, резервний та інші фонди банку, нерозподілений прибуток
4. Розв'язування задач і тестів.

Запитання для самоконтролю

1. Визначте суть та значення банківських ресурсів.
2. На які складові частини поділяються ресурси банку?
3. Сформулюйте визначення поняття власного капіталу банку.
4. Які функції власного капіталу банку?
5. За якими критеріями класифікується власний капітал банку?
6. Яка структура власного капіталу банку?
7. Які джерела формування власного капіталу банку?
8. Назвіть особливості формування власного капіталу банку.
9. Сформулюйте визначення поняття статутного капіталу банку.
10. Охарактеризуйте порядок формування статутного капіталу банку.
11. Які акції емітує банк при поповненні статутного капіталу?
12. Який порядок емісії акцій при формуванні та поповненні власного капіталу банку?
13. Який механізм поповнення власного капіталу банку?

14. Охарактеризуйте порядок формування резервного фонду банку.
15. Як банківські установи формують загальні резерви?
16. Якою межею визначається співвідношення резервного фонду до капіталу банку?
17. У чому полягають особливості спеціальних фондів та резервів як елементів власного капіталу?
18. Охарактеризуйте нерозподілений прибуток як складову власного капіталу банку.
19. Які нормативи визначаються банківськими установами для якісного формування капіталу?
20. Які законодавчі акти регламентують роботу банківських установ по формуванню ресурсів?
21. Визначіть сутність регулятивного капіталу банку.
22. Який борг називається субординованим?
23. Хто може бути інвестором банку при формуванні субординованого боргу?
24. Які елементи входять до складу капіталу 1 го рівня?
25. Які складові входять до структури капіталу 2 го рівня?
26. На які категорії поділяються банківські установи при встановленні рівня капіталізації?

Практичне заняття № 4.

Тема 2. Операції банків з формування власного капіталу, із залучення і позичення коштів – 2 год.

Мета: засвоїти поняття «депозит» і «депозитні операції банків», оволодіти методикою здійснення вкладних операцій банків до запитання і строкових вкладних операцій, зрозуміти сутність депозитних ощадних сертифікатів, зрозуміти процентну політику банків щодо залучення вкладів (депозитів), засвоїти механізм позичання банками тимчасово вільних грошових коштів, скласти уявлення щодо методики позичання коштів за допомогою емісії облігацій, пізнати порядок отримання міжбанківського кредиту, ознайомитися з порядком отримання банками кредитів Національного банку України через механізм рефінансування, пізнати сутність прямого і зворотного репо, зрозуміти порядок підтримки Національним банком України банків через надання стабілізаційного кредиту.

Питання для обговорення:

1. Операції банків із залучення коштів
2. Процентна політика банків щодо залучення вкладів (депозитів)
3. Операції банків із позичення коштів
4. Нормативи капіталу
5. Розв'язування задач і тестів.

Запитання для самоконтролю

1. Охарактеризуйте основні форми та види залучених банківських ресурсів.
2. Які елементи входять до складу залучених ресурсів банківських установ?
3. У чому полягає сутність депозитних операцій банківських установ?
4. Які види депозитних операцій виконують комерційні банки?
5. За якими ознаками класифікують вкладні операції банків?
6. Що таке вклад (депозит)?
7. Що таке вклади до запитання?
8. У чому полягає сутність строкових банківських вкладів?
9. Якими правовими актами регламентуються депозитні операції в Україні?
10. Як оформляються вкладні операції?
11. Які основні параметри повинна містити депозитна угода?
12. Які способи нарахування відсотків за депозитами існують у практиці роботи вітчизняних банківських установ?
13. З яких джерел формується Фонд гарантування вкладів фізичних осіб?
14. Хто є учасником фонду гарантування вкладів фізичних осіб?
15. Представники яких організацій входять до складу адміністративної ради Фонду гарантування вкладів фізичних осіб?
16. З допомогою яких способів банки здійснюють запозичення ресурси для здійснення власної діяльності?
17. У чому полягає особливість емісії власних боргових зобов'язань комерційних банків?
18. Які цінні папери відносяться до власних боргових зобов'язань банків?
19. Які види облігацій може випускати комерційний банк?
20. Переваги та недоліки банківських облігацій як елементу запозиченого капіталу.
21. У чому полягає специфіка випуску банківських веселів?
22. Які особливості міжбанківського кредитування та хто може виступати його суб'єктами?
23. Які види кредитів надає Національний банк України комерційним банкам та які їх особливості?
24. Які види тендерів проводить Національний банк України для банківських установ?
25. У чому полягають особливості надання, терміни та умови кредитів овернайт?
26. Яким є порядок надання Національним банком стабілізаційного кредиту комерційним банкам?
27. Які умови надання стабілізаційного кредиту комерційним банкам?
28. Які види операцій РЕПО використовуються у банківській практиці?
29. Що таке «пряме» і «зворотне» РЕПО?

30. У чому полягають особливості кількісного і процентного тендера?

31. Які нормативи відносяться до нормативів капіталу банку при регулюванні діяльності з боку НБУ?

Практичне заняття № 5.

Тема 3. Основи організації кредитних операцій банків – 2 год.

Мета: з'ясувати ознаки класифікації банківських кредитів, ознайомитися з принципами та умовами банківського кредитування, набути вміння оцінювати кредитоспроможність позичальника, пізнати форми забезпечення банківських кредитів.

Питання для обговорення:

1. Класифікація банківських кредитів.
2. Принципи й умови кредитування.
3. Оцінка кредитоспроможності позичальника.
4. Форми забезпечення повернення банківських позичок.
5. Розв'язування задач і тестів.

Запитання для самоконтролю

1. За якими ознаками класифікуються банківські кредити?
2. Які основні принципи та умови кредитування банками клієнтів в сучасних умовах?
3. Що являють собою суб'єкти та об'єкти кредитування?
4. Які напрями економічної та правової роботи банків з позичальниками?
5. Як кредитна політика впливає на банківське кредитування?
6. У чому полягають макроекономічний та мікроекономічний аспекти кредитної політики?
7. Що таке кредитоспроможність позичальника?
8. За якими показниками оцінюється кредитоспроможність позичальника?
9. Як класифікують позичальників відносно оцінки їх фінансового стану?
10. В чому полягає кількісна та якісна характеристика позичальника при оцінці його кредитоспроможності?
11. Охарактеризуйте форми забезпечення своєчасності та повноти повернення позик.
12. Охарактеризуйте традиційні та нетрадиційні форми забезпечення повноти та своєчасності повернення позик.

Практичне заняття № 6.

Тема 3. Основи організації кредитних операцій банків – 2 год.

Мета: зрозуміти сутність та склад кредитного ризику, опанувати методи зниження кредитного ризику банку, набути вміння оцінювати кредитний ризик банку, ознайомитися з етапами процесу банківського кредитування, пояснити

сутність та причини виникнення проблемних кредитів, засвоїти методи реабілітації та ліквідації проблемних кредитів.

Питання для обговорення:

1. Кредитний ризик: визначення і мінімізація втрат.
2. Ціна банківського кредиту.
3. Процес банківського кредитування.
4. Методи управління проблемними кредитами.
5. Розв'язування задач і тестів.

Запитання для самоконтролю

1. Що таке кредитний ризик?
2. Яких видів бувають кредитні ризики та які методи управління ними?
3. Що таке індивідуальний і портфельний ризик?
4. Назвіть методи зниження кредитного ризику.
5. Які методи управління кредитним ризиком на мікрорівні та на макрорівні?
6. Який порядок формування та використання резервів для покриття втрат від кредитної діяльності банків?
7. Що таке плата за кредит?
8. Від яких факторів залежить ціна банківського кредиту?
9. Який порядок визначення, нарахування та сплати відсотків, умови та порядок відстрочки погашення позик?
10. З яких етапів складається кредитний процес?
11. У чому полягає суть кредитного механізму та його елементів?
12. Який зміст та значення кредитної угоди для організації кредитних відносин?
13. Охарактеризуйте порядок видачі позик, їх документальне оформлення та скерування.
14. Які вимоги до позичальників виставляє комерційний банк при розгляді можливості надання позики?
15. Як визначаються строки та порядок погашення позик?
16. Що таке проблемні кредити?
17. Які існують методи ліквідації проблемних кредитів?
18. В чому полягає економічна робота банків з “кредитним портфелем”?

Практичне заняття № 7.

Тема 4. Особливості операцій з надання і погашення окремих видів кредиту – 2 год.

Мета: зрозуміти природу кредитів під заставу цінних паперів, пояснити особливості кредиту овердрафт, з'ясувати механізм надання і погашення споживчих кредитів, скласти уявлення про сутність та роль іпотечних кредитів.

Питання для обговорення:

1. Позички під заставу цінних паперів.
2. Кредит овердрафт.
3. Споживчі кредити.
4. Іпотечний кредит.
5. Розв'язування задач і тестів.

Запитання для самоконтролю

1. У чому особливість бланкового кредиту?
2. Які переваги кредитів під заставу цінних паперів?
3. Які цінні папери є об'єктами банківського кредитування?
4. Що таке овердрафт?
5. У чому полягає особливість споживчого кредиту?
6. Назвіть основні критерії класифікації споживчих кредитів.
7. Які особливі вимоги висуваються банками до позичальників – фізичних осіб?
8. Охарактеризуйте основні умови кредитування фізичних осіб.
9. Чим обмежуються розміри кредитів, що видаються фізичним особам?
10. Назвіть обмеження щодо кредитування фізичних осіб, які спрямовані на зниження кредитних ризиків банків.
11. Які вимоги ставляться з боку банків до забезпечення кредитів, що надаються фізичним особам?
12. Охарактеризуйте особливості кредитування банками фізичних осіб на споживчі цілі та нагальні потреби.
13. Дайте характеристику структури договору про надання споживчого кредиту, та назвіть особливості його укладення.
14. Охарактеризуйте схеми фінансування житлового будівництва, які діють в Україні.
15. Сформулюйте систему цілей на які надаються довгострокові кредити фізичним особам.
16. Назвіть суб'єкти та об'єкти іпотечного кредиту.
17. Яким основним вимогам повинен відповідати потенційний позичальник довгострокового кредиту?
18. Охарактеризуйте особливості здійснення контролю за цільовим використанням споживчого кредиту.
19. Яким основним вимогам повинні відповідати підприємці – фізичні особи, які мають намір отримати кредит у банку.
20. Охарактеризуйте основні риси кредитування фізичної особи – підприємця.
21. Назвіть перелік документів, які необхідно представити у банк фізичній особі – підприємцю для одержання кредиту.
22. Назвіть основні ознаки за якими споживчі кредити відносяться до проблемних.

23. Охарактеризуйте етапи роботи банку щодо повернення «проблемних» кредитів.

24. У чому суть іпотечного кредиту?

25. Що таке іпотечні облігації?

26. У чому суть іпотеки?

27. У чому полягають особливості кредитування під нерухомість?

28. Як оцінюється ефективність інвестиційних проектів?

Практичне заняття № 8.

Тема 4. Особливості операцій з надання і погашення окремих видів кредиту – 1 год.

Мета: зрозуміти сутність таких послуг, що мають кредитний характер, як факторинг і форфейтинг, зрозуміти сутність факторингу, його переваги та недоліки для фактора і постачальника, скласти уявлення про зміст та послідовність здійснення форфейтингової операції, пояснити специфіку лізингових операцій, опанувати правила інвестиційного кредитування, ознайомитися з методами оцінювання ефективності інвестиційних проектів.

Питання для обговорення:

1. Факторинг та форфейтинг.
2. Лізингові операції.
3. Розв'язування задач і тестів.

Запитання для самоконтролю

1. Що таке факторинг і форфейтинг?
2. У чому полягає сутність факторингу?
3. Охарактеризуйте види факторингу.
4. Охарактеризуйте зміст і послідовність здійснення форфейтингової операції.
5. Розкрийте сутність лізингу та охарактеризуйте основні його види.
6. Який порядок здійснення лізингових операцій?